

Geen stropdas is veilig in het Rijnland

Duitsland in de ban van carnaval en Fasching

Achtergrond - 19 februari 2009 - Auteur: Sander van der Ploeg

(19 februari 2009) De Duitse bierbrouwers draaien weer overuren. In grote delen van Duitsland is het carnaval weer begonnen. Of is het Fasching? Hoe dan ook, in beide gevallen nemen de feestvierders het er van voordat de vastentijd begint.

Mannen in het Duitse Rijnland kunnen vandaag beter geen stropdas dragen. In de regio rond de steden Keulen, Bonn, Aken en Düsseldorf hebben vandaag de vrouwen de macht. De 'Weiberfastnacht' luidt het begin in van de feestelijkheden op straat. Mannen zonder feestkostuum moeten vandaag vrezen dat hun stropdas door de vrouwen wordt doorgeknipt.

Het dasknippen is een carnavalstraditie die kort na de Tweede Wereldoorlog aan betekenis won. Terwijl de mannen terugkeerden van het front hielden de vrouwen vast aan hun nieuw verworven onafhankelijkheid.

Hoewel, vijftien jaar geleden veroordeelde een rechtbank in Essen een enthousiaste carnavalsvierster tot een boete van veertig D-mark, ruim twintig euro. Haar afdelingschef was niet gediend van een vernielde stropdas. Toch kunnen import-Rijnlanders zich maar beter aanpassen. Volgens sommige juristen is de traditie zo ingeburgerd dat een doorgeknipte stropdas het gevolg is van een bewust genomen risico.

Rijnlands carnaval

Carnaval in de huidige Rijnlandse uitvoering wordt sinds 1823 na het vertrek van de Franse bezetter gevierd. De katholieke betekenis van het feest maakte plaats voor een nationalistische. Toen Pruisische troepen over Keulen en omliggende streken bezetten, groeide carnaval uit tot een vorm van ludiek verzet tegen de Pruisen en bespotting van de al vertrokken Franse legers. De feestvierders trokken door de stad in een parodie op de legeruniformen van de - voormalige - bezetters en staken bloemen in de loop van imitatiegeweren.

Het Rijnlandse carnaval is grotendeels vergelijkbaar met de variant die vooral in de zuidelijke Nederlandse provincies wordt gevierd. Ook in het epicentrum van carnavalsvierend Duitsland is er sprake van een stadsprins en carnavalsverenigingen, zoals blijkt uit de urenlange carnavalsprogramma's prime

time op de ZDF deze dagen. De publieke zender is gevestigd in Mainz, nog zo'n carnavalsbolwerk.

Fasching

In de rest van het overwegend protestantse Duitsland gaat het er de komende dagen iets rustiger aan toe, uitzonderingen daargelaten. In het van oudsher katholieke Beieren bestaat carnaval niet. Hier wordt Fasching gevierd, een afgeslankte versie van de Rijnlandse variant. Net als het reguliere carnaval verwijst Fasching naar het laatste glas alcohol dat wordt genuttigd voordat de vastentijd begint.

Het principe is hetzelfde, de uitvoering niet. Zo wordt in München Fasching gevierd met een gekostumeerd bal. De optocht is in 1970 afgeschaft, nadat het bestuur van de Beierse hoofdstad het centrum grotendeels autovrij verklaarde. Ook in protestantse gebieden in de oostelijke deelstaten Saksen en Brandenburg bestaat deze traditie, die naar eigen smaak wordt ingevuld. Of nu carnaval of Fasching wordt gevierd, iedere kern kent zijn eigen tradities.

Heidense gebruiken

In grote delen van Baden-Württemberg wil men niets met carnaval noch Fasching te maken hebben. De Zwaben kennen hun eigen traditionele feest dat is gebaseerd op heidense principes en ongeveer gelijk met carnaval wordt gevierd.

Carnavalshaters en geheelonthouders kunnen hun heil beter zoeken in het noorden van Duitsland, waar deze tradities nooit echt voet aan de grond hebben gekregen. In Bremen bijvoorbeeld wordt pas sinds 1986 carnaval gevierd. De Noord-Duitsers hebben wellicht van Rotterdam het zomercarnaval-concept afgekeken. Midden in februari trekken vooral sambabands met schaars geklede dames door de stad.

Exotisch

In Berlijn was prins carnaval lange tijd een net zo'n exotisch verschijnsel als op de Veluwe biblebelt. Maar toen de Bondsdag Bonn verliet volgde een horde carnavalsbeluste Rijnlandse ambtenaren de regering naar de Duitse hoofdstad en bliezen de verloren gegane traditie nieuw leven in. De Berlijnse carnavalsoptocht is met meer dan een miljoen bezoekers uitgegroeid tot de grootste na die van Keulen.

Woensdag stipt om middernacht is het weer voorbij voor dit jaar. Dan hervat de ZDF weer de normale programmering, berekenen de bierbrouwers hun omzet en worden in het Rijnland poppen van stro in brand gestoken om het verbraste geld

van de afgelopen week ritueel te herdenken. Nu is het toch echt tijd om te vasten. Maar deze traditie is begrijpelijk genoeg lang niet zo geliefd als carnaval.

Sander van der Ploeg is redacteur van het Duitslandweb.

Afbeeldingen:

[dpa/Picture Alliance](#)

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/810/geen-stropdas-is-veilig-in-het-rijnland>